והתקינה · אם לריכה מעשה כמו חיתוך אחי שפיר דנקט התקינה דמידי דמחוסר מלאכה אין מומה במחשבה כדאמרינן במרובה (ב"ק דף פו:) ואי אינה לריכה חיתוך הוי התקינה לאו דוקא דכל הכלים יורדים לידי טומאתם במחשבה:

שיזהא שוקל בה משקלות · וא"ת דהכא משמע שעושי' משקל בשל מתכת ובהמוכר את הספינה (ב"ב דף פט: ושם ד"ה ולא) אמרינן אין עושין משקלות משל מתכת וי"ל דדוקא לשקול בשר ושמן שהלחלוחית נדבק בהם ומתיבש ומכביד אסור אבל לשקול בהם כסף וזהב שרי אלא צריך לחופן בעור שלא ישתקו כדאיתא פ' המביא הניין (גיטין כב· ושם) שלשה עורות הן כו' כדי לגור בו משקולת קטנה והיינו של מתכת דמתפיס לותה בעור*:

נותנה למעשר שני · אחסרה כדי אוגלה קלי ונותנה למעשר שני בשויה ואינו חושש משום אסימון דשם מעכב יש עליה דמי שאינו לוקחה בשויה בתורת מעכב כי אם כמו נסכא אינו אלא נפש רעה ורב פפא בא להומיף אפילו שאר מעכבות מסייע ליה לחזקיה דאמר מחללה ביפה פי' כאילו מתחילה היתה כן ולא חסרה דהיינו בשויה דאי ממתני' ה"א נהנה למעשר שני בפחות משויה משום דנפש רעה אינו מקבלה בשויה בתורת מעכב וקמ"ל דלא מיקרי אסימון משום דמי שאינו לוקחה אינו אלא נפש רעה קמ"ל חזקיה דמחללה ביפה כאילו היתה מתחילה כך דכ"ע הכי סקלי לה והיינו בשויה ממש ופריך דאין לגמלס ולחלל בשויה ומשני בתורת יפה כלומר שמחלל בפחות מעט משום דאין יכול לגמלס כמו ביפה שמחלל כמו כן בפחות מעט והרב רבי יצחק בן הרב ר' מאיר מפרש דקאי אפחות מכדי אוגלה ונותנה למעשר שני בסלע שלם שאינו אלא נפש רעה מי שאינו מקבלה בסלע שלם מסייע ליה לחזקיה דאמר אע"פ שפורטה לשוחני בשויה ולא בסלע שלם לפי שהוא מדקדק יותר אפי' הכי מחלל ביפה בסלע שלם דאזלינן בתר שאר בני אדם שאינם מדקדקים ומקבלין אותה בסלע שלם והשתא הוי ביפה כמשמעו ופריך והא אמר חזקיה לפי שאי אפשר לגמלס ומשני בתורת יפה כלומר פחות מעט מסלע שלם כמו אם לא חסרה כלל היה מחלל עליה פחות מעט וקא משמע לן חזקיה דמחללה ביפה דאי ממתני' ה"א נותנה למעשר שני בשויה כמו שיכן עליה שוחני לפי שאינו אלא נפש רעה למי שאינו מקבלה בסלע ש"מ לא הוי אסימון והרי"ן פי' נותנה למעשר שני בסלע שלם אותה שחסרה כדי אוגלה וקשה דאמאי הוי נפש רעה אותו שאינו מקבלה הלא חייב להחזיר האוגלה: ואסורים

יתר על כן מוכרה בשויה · לעיל קתני לה גבי סלע שפיתתה מוכרה בשויה לפי דמיה ולא כיפה אלמא מותר לקיימה: **יתר על כן** · על כדי אוגלה דלא פחתה כדי אוגלה לכל חד וחד כדאית ליה: **מוכרה בשויה** · כיפה: **מאי לאו דפחתא פורתא פורתא** · וקאמר מותר לקיימה עד שקל אלמא לא מיחלפא בסלע והיינו דרב הונא: גרוטותיו · שברי כלי כסף: **ס"ג** לו יקון לו יפוך · לשון התכה ולא גרסינן יהיה: **באמצע** · יקבנה דמשמע לא סגיא: **מן הצד לא יקבנה** · לפי שהרמאי שימלאנה יקון אותה סביב עד שיוציא את הנקב ומרמה בה את האחרים ויוציאנה בשקל: **דמפליג** · בין כפרים לברכים: **ומאי שנא עליה דלא מפליג** · דקתני בכדי שירלה להגר לו לקרובו לא שנא כרך לא שנא כפר: **דפלקין לשוקא** · לקנות לורך סעודת שבת: **מדת חסידות** · וה"ק אם חסיד הוא מקבלה: **למאן** · מי המתרעם: **אם לחסיד** · קאמר דיש לו תרעומת על המחזיר מי כופהו לקבל שיתרעם טוב לו שלא יקבלנה משיקבלנה ויוציא דיבה על חבירו: **ואחר שאינו חסיד** · ולא רלה לקבלה אינו אלא תרעומת דאינו הוא דאפשיה שלא החזירו בזמנו: **דמוקי אזוזא** · מעמיד עצמו מלקבלם בשמולא בהם פגם: **מסייע ליה** · מתני' דקתני נותנה למעשר שני: **בא לפורטה** · בא להתיק סלע חסירה בפרוטות: **פורטה בשויה** · לפי חסרונה ולא ירמה את חבירו לפורטה ביפה: **בא לחללה** · לחלל מעשר שני עליה: **מחלל עליה** · מעשר בדמי סלע יפה: **ביפה** · כאילו היא יפה: **מאי קאמר** · בא לפורטה פורטה בשויה, מתניתין אתא לאשמועינן דכיון דפיתתה כדי אוגלה אסור להוליאה ביפה: **ה"ק** · אע"פ שכשבא לפורטה בילוטלים בפרוטות ליקח סעודת מעשר על כרחו יפרטנה בשויה ולא ביפה אפילו הכי סלע שמה שאינה אלא נפש רעה וכשחילל מעשר עליה מחלל ביפה ואשמועינן חזקיה דמתני' דקתני "נותנה למעשר שני" כאילו היא יפה קאמר: **דמזלזלינן** לגמלס דמי פדיונו: **אין בו שוה פרוטה** · ואין בו כח לתפוס פדיונו שיכן פרוטה ויחללנה כדאמר לקמן ממעטרו ולא כל מעשר כו': **אומר הוא ותומשו** · שאני לריך להוסיף עליו: **יהא מחולל על מעות הראשונות** · שחיללתי עליה מעשר שני ועודן בידי יהא אף זה מחולל על אותו מעשר: **שאי אפשר לאדם לגמלס מעותיו** · שאינו לריך להוסיף שמחזור שהוא ירא מלפחות וגמלא אוכלו בלא חילוף הוא מוסיף על דמיו הילכך 'פחות משוה פרוטה' זה מחלל על אותו עולה אלמא לא פרקינן בגמלוס וכ"ש בפחות: **בתורת יפה** · בשויה וה"ק כשם שכשבא לפורטה בילוטלים לא יקבלנה הימנו להיות מחלל בשויה ויש מזלזלין בדמיה יותר מכדי פחתה כך כשבא לחללה מחללה בשויה דמיה פחותים: **בתורת יפה** · שמחלל עליה כפי דמיה ודאין שלה, כך לא יחלל על זו אלא בדמיה ודאין שלה: **דתרי זילי לא מזלזלינן ביה** · דתנן נותן למעשר שני חד זילותא אשמועינן דמתחלל על סלע חסירה ולא אמרינן הרי הוא כאסימון לו כמעות הניתנות *באסימון לבל תרי זילי לחלל עליה מעשר בדמי סלע יפה לא: **ביכורים** · הוקשו לתרומה דקרינהו רחמנא 'תרומה' דאמר מר (מכות דף יז·) "וְהַרְמֹתָם ידך" אלו בכורים: **חייבין עליהן מיתה** · זר לו 'כהן עומד' האוכלו בְּמֵזִיד · וחומש · זר האוכלן בְּשׁוֹגֵג דכתיב (ויקרא כב) ואיש כי יאכל קדש בשגגה וגו' ואסורים

יתר על כן מוכרה בשויה · מאי לאו שפתתה יותר מבדי אונאתה? לא "יתירה" דאכתי לא פחתה בכדי אונאתה - מוכרה בשויה מיתיבי עד כמה תיפחת ויהא רשאי לקיימה בסלע עד שקל מאי לאו דפחתא פורתא לא, דנפיל לנורא ואפרות בחדא זימנא. אמר מר יקבנה ויתלנה בצואר בנו או בצואר בתו ורמינהי לא יעשנה משקל בין משקלותיו ולא יזרקנה בין גרוטותיו ולא יקבנה ויתלנה בצואר בנו ובצואר בתו אלא או ישחוק או יחוך או יקוץ או יוליך לים המלח? אמר ר' אלעזר ואמרי לה רב הונא אמר ר' אלעזר לא קשיא כאן באמצע כאן מן הצד: עד מתי מותר להחזיר? בברכים עד שיראה לשולחני בכפרים עד ערבי שבתות: מאי שנא בסלע דמפליג ומאי שנא בטלית דלא מפליג? אמר אביי כי תנן נמי מתני' בטלית, בברכי תנן רבא אמר: טלית כל אניש קים ליה בגוה, סלע כיון דלאו כל אניש קים ליה בגוה - אלא שולחני הלכך: בברכים דאיכא שולחני עד שיראה לשולחני בכפרים דליכא שולחני עד ערבי שבתות דסלקין לשוקא: ואם היה מכירה אפי' לאחר שנים עשר חדש כו': היכא אי בברכין הא אמרת עד שיראה לשולחני אי בכפרים הא אמרת עד ערבי שבתות? אמר רב חסדא *גמידת חסידות שנו כאן, אי הכי אימא סיפא אין לו עליו אלא תרעומת למאן, אי לחסיד לא קבולי ליקבלה מיניה ולא תרעומת תיהוי ליה ואלא להאיך דקבלה מיניה, ולבתר דמקבלה מיניה תרעומת תיהוי ליה? ה"ק הא אחר אע"פ שאין מקבלה הימנו אין לו עליו אלא תרעומת: ונותנה למעשר שני ואינו חושש שאינו אלא נפש רעה: אמר רב פפא ש"מ האי מאן *דמקים אזוזי מיקרי "נפש רעה" והני מילי הוא דסני לדן. מסייע ליה לחזקיה דאמר חזקיה בא לפורטה, פורטה בשויה בא לחללה מחללה ביפה מאי קאמר הכי קאמר "אע"פ בשבא לפורטה פורטה בשויה כשהוא מחללה מחללה ביפה לכי מרא דסבר חזקיה דמזלזלינן במעשר שני "והאמר חזקיה מעשר שני שאין בו שוה פרוטה אומר "הוא וחומשו מחולל על מעות הראשונות" לפי שאי אפשר לו לאדם לצמצם מעותיו? מאי "ביפה" בתורת יפה דתרי זילי לא מזלזלינן ביה/ גופא אמר חזקיה 'מעשר שני שאין בו שוה פרוטה אומר הוא וחומשו מחולל על מעות הראשונות" לפי שאי אפשר לו לאדם לצמצם מעותיו בתורת יפה והביכורים חייבין עליהן מיתה "וחומש ואסורים

מאי לאו שפתתה יותר מבדי אונאתה - מוכרה בשויה בעד כמה תיפחת ויהא רשאי לקיימה בסלע עד שקל מאי לאו דפחתא פורתא פורתא לא דנפיל לנורא ואפרות בחדא זימנא. אמר מר יקבנה ויתלנה בצואר בנו או בצואר בתו ורמינהי לא יעשנה משקל בין משקלותיו ולא יזרקנה בין גרוטותיו ולא יקבנה ויתלנה בצואר בנו ובצואר בתו אלא או ישחוק או יחוך או יקוץ או יוליך לים המלח? אמר ר' אלעזר ואמרי לה רב הונא אמר ר' אלעזר לא קשיא כאן באמצע כאן מן הצד: עד מתי מותר להחזיר? בברכים עד שיראה לשולחני בכפרים עד ערבי שבתות: מאי שנא בסלע דמפליג ומאי שנא בטלית דלא מפליג? אמר אביי כי תנן נמי מתני' בטלית, בברכי תנן רבא אמר: טלית כל אניש קים ליה בגוה, סלע כיון דלאו כל אניש קים ליה בגוה - אלא שולחני הלכך: בברכים דאיכא שולחני עד שיראה לשולחני בכפרים דליכא שולחני עד ערבי שבתות דסלקין לשוקא: ואם היה מכירה אפי' לאחר שנים עשר חדש כו': היכא אי בברכין הא אמרת עד שיראה לשולחני אי בכפרים הא אמרת עד ערבי שבתות? אמר רב חסדא *גמידת חסידות שנו כאן, אי הכי אימא סיפא אין לו עליו אלא תרעומת למאן, אי לחסיד לא קבולי ליקבלה מיניה ולא תרעומת תיהוי ליה ואלא להאיך דקבלה מיניה, ולבתר דמקבלה מיניה תרעומת תיהוי ליה? ה"ק הא אחר אע"פ שאין מקבלה הימנו אין לו עליו אלא תרעומת: ונותנה למעשר שני ואינו חושש שאינו אלא נפש רעה: אמר רב פפא ש"מ האי מאן *דמקים אזוזי מיקרי "נפש רעה" והני מילי הוא דסני לדן. מסייע ליה לחזקיה דאמר חזקיה בא לפורטה, פורטה בשויה בא לחללה מחללה ביפה מאי קאמר הכי קאמר "אע"פ בשבא לפורטה פורטה בשויה כשהוא מחללה מחללה ביפה לכי מרא דסבר חזקיה דמזלזלינן במעשר שני "והאמר חזקיה מעשר שני שאין בו שוה פרוטה אומר "הוא וחומשו מחולל על מעות הראשונות" לפי שאי אפשר לו לאדם לצמצם מעותיו? מאי "ביפה" בתורת יפה דתרי זילי לא מזלזלינן ביה/ גופא אמר חזקיה 'מעשר שני שאין בו שוה פרוטה אומר הוא וחומשו מחולל על מעות הראשונות" לפי שאי אפשר לו לאדם לצמצם מעותיו בתורת יפה והביכורים חייבין עליהן מיתה "וחומש ואסורים

[שבת קכ. תולין קכ:] [אולי ל"נכסימן ועי' לעיל מז:]

עין משפט נר מצוה

פר א ב מיי' פ"ז מהל' גניבה הל' ד סמג לאוין קע טוש"ע ח"מ סי' רכז סעי' יח:

פה ג ד ה מיי' פי"ב מהל' מכירה הל' יב ועיין במ"מ סמג שם טוש"ע ח"מ שם סעי' יז:

פו ו מיי' פ"ד מהל' מעשר שני הל' יח והל' יט סמג עשין קלו:

פז ז מיי' שם פ"ה הל' ה סמג שם:

פח ח מיי' פ"ו מהל' תרומות הל' ו וס"ב מהל' בכורים הל' ה:

פט ט מיי' פ"י מהל' תרומות הל' ח:

[וע' היטב חומ' ס"ב פט: ד"ה ולא בכל]

נוסא

למה קתני חלוקת מתנות בין בכרים לברים לגי מאבר ולא לגבי טלית (הפנים)

נוסאים כלליים (דנ נב.)

(10) בדין מאבר טו (דנ נב.)

(2) בדין הקדש (נב. - נב.)

נוסא

התיחסות לסלע חסירה:

1) כתבא להתלא אותה בפרוטות

2) כתבא לחלל אליה פירות מעשר שני (עי' גם בנוסא הבא)

מבנה

◇ מלבים לתבנת הא דאמר חזקיה "בא לחלל מחלל ביפה"

נוסא

דינו של חזקיה:

מעשר שני שאינו אוף פרוטה אומר: "הוא וחומשו מחולל על מעות הראשונות" לפי שאי אפשר לו לאדם לצמצם מעותיו - כלומר כשבא אדם לפדות פירות מעשר שני על המאבר - תמיד הוא פודה פרוטה אחת ואינו נשאר אותן המאבר שלא פדוי

מבנה

△ (מרובע)

קטיעות על הא דחזקיה דאמר שיש בדין מאבר שלא פחות מטוב

△ תשובות

גליון הש"ס

גמרא וכתמר חזקי' מעשר שני. לקמן דף נג ע"ב:

*הבנאת ישנ"ל-חילוק

הלה ס"ל [מ"ש] בכורים ס"ב [מ"ל] תניגה יתי: ימנות עב.

ל"ל שמחלל

[אולי ל"נכסימן ועי' לעיל מז:]

מסורת השס"